

Fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām likums

Kristīne Kinča, LPS padomniece juridiskajos jautājumos
2020.gada 8.janvārī

Likuma mērķis

- atbrīvot fizisko personu, kurai ir vai šajā likumā noteiktā laika periodā ir bijis trūcīgās vai maznodrošinātās personas statuss, no likumā noteiktajām parādsaistībām,
- veicināt maksātspējas atjaunošanu un finanšu pratības stiprināšanu,
- sekmēt personas līdzdalību ekonomiskajā vidē.

Kas varēs izmantot? (5.pants)

- (1) Fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām subjekts var būt fiziskā persona, ja vienlaikus izpildās šādi nosacījumi (turpmāk – parādnieks):
 - 1) kura atbilst vienai no šādām pazīmēm:
 - a) tā pēdējos divpadsmit mēnešus ir bijusi Latvijas Republikas nodokļu maksātājs,
 - b) tai pēdējos divpadsmit mēnešus ir bijusi deklarētā dzīvesvieta Latvijas Republikā un tā saņem sociālos maksājumus no Latvijas Republikas valsts vai pašvaldības budžeta līdzekļiem;
 - 2) kuras vidējie ienākumi mēnesī (neskaitot tās summas, uz kurām atbilstoši Civilprocesa likumam nevar vērst piedziņu) pēdējo divpadsmit mēnešu laikā nerasniedza valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmērā darba laika ietvaros pieteikuma par fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām iesniegšanas dienā;
 - 3) kurai nav kreditoru, kuru prasījuma tiesības pret parādnieku ir nodrošinātas ar komercķīlu, zemesgrāmatā vai kuģu reģistrā reģistrētu hipotēku uz parādnieka vai trešās personas mantu;
 - 4) kurai nav parādsaistības vai aktīvi ārpus Latvijas Republikas;
 - 5) kurai pēdējo trīs gadu laikā pirms pieteikuma par fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām iesniegšanas vismaz trīs mēnešus ir bijis trūcīgās vai maznodrošinātās personas statuss.

Kas varēs izmantot?

- (2) Parādnieka aizbildnis vai aizgādnis īsteno parādnieka tiesības un pienākumus saskaņā ar Civillikuma prasībām.
- (3) Fiziskās personas atbrīvošana no parādsaistībām nav piemērojama Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestajos reģistros reģistrētam subjektam vai Valsts ieņēmumu dienesta nodokļu maksātāju reģistrā kā saimnieciskās darbības veicējam reģistrētai personai, kurai ir sociālo maksājumu saistības par nodarbinātajām personām.

Kad varēs izmantot? (6.pants)

- (1) Parādniekam var piemērot fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām, ja vienlaikus izpildās šādi nosacījumi:
 - 1) šai personai nav iespējas nokārtot parādsaistības, kurām iestājies izpildes pienākums;
 - 2) visu parādsaistību pamatparāda un blakus saistību kopējais apmērs pārsniedz divas valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros, bet nepārsniedz 5000 *euro*.
- (2) Šā panta pirmās daļas 2. punktā minētās parādsaistības ir radušās no:
 - 1) personas, kas nodarbojas ar patērētāja kreditēšanu, piešķirta kredīta atlikta maksājuma, aizdevuma vai citas tamlīdzīgas finansiālas vienošanās veidā;
 - 2) tādas juridiskas personas piedāvātas preces vai pakalpojuma cenas nesamaksāšanas, ja par to bija piedāvāts norēķināties:
 - a) atlikta maksājuma, aizdevuma vai citas tamlīdzīgas finansiālas vienošanās veidā, nepiesaistot trešās personas finansējumu, vai
 - b) ar tāda kreditēšanas līguma starpniecību, saskaņā ar kuru netiek maksāti procenti vai citi papildu maksājumi.

Kad varēs izmantot? (6.pants)

(3) Šā panta pirmās daļas 2. punktā minētajās parādsaistībās neietver parādsaistības:

- 1) kas radušās no līguma par ilglaicīgu pakalpojumu sniegšanu vai preču piegādi, ja parādnieks par pakalpojumiem vai precēm maksā līguma darbības laikā, norēķinoties pa daļām;
 - 2) kas radušās pēdējo trīs mēnešu laikā pirms pieteikuma par fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām iesniegšanas;
 - 3) kuru pamatparāda apmērs pieteikuma par fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām iesniegšanas dienā sastāda vismaz 80 procentus no sākotnējā saistību apmēra kopumā.
- (4) Ja fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām pieteikuma iesniegšanas dienā izpildes pienākums attiecībā uz konkrētu parādsaistību ir iestājies daļēji, uzskatāms, ka izpildes pienākums iestājies par visu saistību kopumā.

Kad nevarēs izmantot? (7.pants)

Fiziskās personas atbrīvošana no parādsaistībām nav piemērojama personai:

- 1) kura jau ir tikusi atbrīvota vai pēc pieteikuma pieņemšanas tai ir noraidīts pieteikums par atbrīvošanu no parādsaistībām šajā likumā noteiktajā kārtībā, arī tad, ja fiziskās personas atbrīvošana no parādsaistībām vēlāk atcelta saskaņā ar šā likuma 22. pantu;
- 2) uz kuru attiecināmi Maksātspējas likuma 130. pantā minētie ierobežojumi;
- 3) kura negodprātīgi izmanto šajā likumā noteiktās tiesības, apzināti izveidojot apstākļus, lai tiktu atbrīvota no parādsaistībām.

Kas vadīs procesu un cik tas maksās?

1. Pieteikumu, iesniedz zvērinātam notāram, kas praktizē tajā apgabaltiesas darbības teritorijā, kur ir parādnieka deklarētā dzīvesvieta, bet, ja tādas nav, – dzīvesvieta, un tam pievieno dokumentus, kas pamato tajā norādītos apstākļus, cita starpā kreditora izsniegtu aprēķinu par parādsaistības pamatparāda un blakus saistību apmēru uz šā likuma 11. panta termiņa beigām.
2. No pieteikuma iesniegšanas dienas līdz dienai, kad zvērināts notārs atteicies apliecināt pieteikumu, līdz pieteikuma atsaukšanas dienai vai līdz pieteikuma pieņemšanas dienai parādniekam:
 - 1) liegts uzņemt jaunas saistības, kas atbilst šā likuma 6. panta otrajā daļā noteiktajām saistībām;
 - 2) ir pienākums veikt kārtējos maksājumus par parādsaistībām un saistībām, kas nav iekļautas pieteikumā.
3. Iemaksās reizē ar pieteikuma iesniegšanu valsts nodevu par notariālo darbību izpildi 3,56 *euro* un zvērināta notāra taksi par pieteikuma par fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām izskatīšanu 100 *euro* apmērā.

Parādnieka pienākumi

Vēl pieteikuma izskatīšanas gaitā apgūt Finanšu prastības kursus, par ko VNA informēs notāru.

Pēc notariālā akta taisīšanas:

- 1) turpināt segt parādsaistības, no kurām parādnieks nav atbrīvots, un kārtējās saistības;
- 2) divus gadus no ieraksta par fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām izdarīšanas dienas maksātspējas reģistrā **reizi ceturksnī apmeklēt konsultācijas sociālajā dienestā**, lai pārrunātu savas finansiālās situācijas uzlabošanai veicamos pasākumus, tai skaitā par šīs daļas 3. punktā noteiktā pienākuma izpildi;
- 3) ja nesastāv darba tiesiskajās vai tām līdzvērtīgās attiecībās vai neveic patstāvīgu saimniecisko darbību un ja objektīvi iespējams, uzsāk darba tiesiskās vai tām līdzvērtīgas attiecības vai patstāvīgu saimniecisko darbību.

Sociālā dienesta iesaiste

Likuma 21.panta otrā daļa, 22.panta otrā daļa (uz starpinstitūciju sanākumi precizētā versija)

Par šā panta pirmās daļas 2. punktā noteiktās konsultācijas apmeklējumu sociālais dienests piecu darba dienu laikā no apmeklējuma informē zvērinātu notāru, kurš taisījis notariālo aktu par fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām, nosūtot elektronisku paziņojumu.

Zvērināts notārs, kurš taisījis notariālo aktu par fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām, iesniedz tiesā pieteikumu par fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām atcelšanu, ja nav saņemts sociālā dienesta elektroniskais paziņojums par šā likuma 21. panta pirmās daļas 2. punktā noteiktās kārtējās ceturkšņa konsultācijas apmeklējumu. Pieteikuma iesniegšana tiesā nav pārsūdzama.

Tikšanās ar TM 19.decembrī

- Starpinstitūciju sanāksmē vienošanās, ka:
- par darba meklēšanas un atrašanas jautājumiem notāru informēs VNA; Persona par VNA klientu kļūs uz notariālā akta pamata
- Sociālais dienests notāru informēs tikai par pirmo tikšanos un neierašanos uz kārtējo tikšanos; Kamēr notāram nav informācijas, ka uz «konsultācijām» nenāk, tikmēr lietu uz tiesu par atcelšanu nesūta;
- Persona kļūst par sociālā dienesta klientu uz notariālā akta pamata – sociālais dienests rīkojas atbilstoši klientam nepieciešamajām vajadzībām.
- TM sola metodiku un vadlīnijas

Sekas, ja persona nepildīs savus pienākumus

Fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām atceļ, ja pastāv kāds no šiem apstākļiem:

- 1) fiziskā persona neievēro šā likuma 21. pantā noteiktos pienākumus un ierobežojumus, izņemot daļā, kas attiecas uz darījumiem, kas ar fizisko personu noslēgti, neievērojot šā likuma 21. panta ceturtajā daļā noteikto;
- 2) parādnieks ir sniedzis nepatiesas ziņas pieteikumā un tā rezultātā fiziskā persona nepamatoti atbrīvota no parādsaistībām.

Pieteikumu tiesā iesniegs notārs.

Pieteikumu var iesniegt arī kreditors vai cita persona, kuras tiesības ir aizskartas.

Būtiskākie iebildumi

1. Administratīvais slogs sociālajiem dienestiem un izmaksas – sociālā dienesta administratīvais slogs ar papildus ziņošanām, kontrolēm un vēršanos tiesā ir samazināts līdz minimumam, tomēr paliek darba apjoma pieaugums un ar to saistītie izdevumi. Sadaļā par darba apjoma pieaugumu un izdevumu segšanu iebildumu uzturēsim.
2. Problēma jārisina Maksātnespējas likumā – neuzturēsim.
3. Grozījumi likumā «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» – nav norādīta ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem – turpināsim uzturēt.

Paldies par uzmanību!